

HUMBUG SE LEPC RAZVIJA DALJE.

PO MODROVANJU ŠKOKAV-
ZARJA BO VSAK BOLJŠEVIK,
KI NE BO VOLIL ZA REPU-
BLIKANSKO STRANKO.

Konec konca: — Republikanska
stranka se bo bojevala za od-
pravo visokih cen!

Chicago, Ill. — Bum, bum, ta-
ko je še pakrat zapel veliki bo-
ben in predstava je bila konča-
na. Prišli so škokavzarji, ki v ve-
lebizniškem šmokavzju vsiljujejo
mnenje Wall Streeta amerškemu
ljudstvu in zapeli so pesem o po-
menu zadnje konvencije republi-
kanske stranke in o bodočem pro-
gramu te stranke.

Hu, hu, kar miraz nas je stresel,
ko smo čitali, da je vsakdo bolj-
ševik, ki ne bo glasoval za kandi-
date republikanske stranke. To
ni mogoče šala, ampak je gola
resnica. Le poglejmo, kaj prvi
velebizniški šmokavzar v dnevnici
"Chicago Tribune", pa se
kmalu prepričamo, kako sodijo
velebizniški šmokavzarji o tistih,
ki ne bodo glasovali za kandi-
date republikanske stranke. Na ne-
kem mestu pravi, da se bo sena-
tor Harding bojeval proti inter-
nacionalizmu predsednika Wilsona
in da on razume, kako važna
je amerikanizacija tujezemskih
naseljenikov in odprava boljše-
vstva.

Iz tega smatrajo, da se smatra-
je celo demokratija za nevarne
boljševike, o pripadnikih drugih
strank, kot delavce ali socialis-
tične stranke, pa sodi šmokavzar
le huje, ker nikjer ne pove, kaj
pravzaprav pomeni amerikaniza-
cija tujezemskih naseljenikov po
okusu Wall Streeta. Ko so ljudje
tele čitali, katerim se v sanjah ne
pride na misel, da bi glasovali za
kandidate republikanske stranke,
so se pričeli nekateri s strahom
ogledovati, če jim še raste brada,
s katero slikajo kartunisti bolj-
ševike, kajti boljševiki brez stras-
no skustrane brade ni sploh bolj-
ševik, ampak je navaden pohle-
ven človek, drugi so pa rekli, vse
skupaj je humbug in če kdo hoče
iskati boljševo, jih bo našel med
finančniki, spekulantii in drugi-
mi raznimi ljudskimi oderuhi v
Wall Streetu, kjer kujejo zaro-
te, kako bi ložje oskubili ameri-
ško ljudstvo, v katerem živi pra-
va ideja amerikanizacije, ki se
da na kratko povedati z beseda-
mi: Blagostanje za vse ameriško
ljudstvo in ne samo za pet de-
natnih mogotcev, ki so že popol-
noma odtujili šegan in havadam
ameriškega ljudstva in žive, kot
je navada na evropskih dvorih,
obdani z armado strežnikov in
služabnic v svojih "rezidencah",
podobnih kraljevskim palačam.

Harding se bo bojeval za od-
pravo visokih cen! Kaj pa je
pravzaprav dozdaj republikanska
stranka delala v kongresu? Imela
je večino in predlagala in spre-
jela je lahko take postavke, ki bi
držale profitarje kot kovaške
kleče. Ali pri tej stranki ni bilo
opaziti niti dobre volje, kaj še le
dejanja, v boju za odpravo dra-
ginje. Gospodje se namreč zana-
kajo na slepo srečo in sodijo, če
zmagajo pri jesehnih volitvah,
da se gospodarski sistem v toliko
sprememi do spomladi, da prično
cene padati spomladi, ne da bi bi-
lo treba sprejeti še posebne za-
kone, da se bodo lahko ponosno
trkali po prstih, kadar se to zgo-
di. Glejte, ameriški volilci, to je
naše delo!

Uboge duševne sirote! Tako
modrovanja dokazujejo, da go-
spodje ne poznajo niti zakonov
gospodarskega sistema, ki ga
strastno zagovarjajo. Niti ne sa-
nja se tem gospodom, da ima
vsak gospodarski sistem zakone,
ki učinkujejo v njem, in da se
razmere, ki so pojav gospodar-
skega sistema ne dajo odpraviti,
če se ne spremeni gospodarski si-
stem. Kljub temu pa nastopajo
v javnosti kot ljudje, ki so izume-
li smodnik in ponosno izjavljajo,
da prinajajo odnehati. V resnici

MIROVNA POGODBA JE V E- NEM TEDNU PREKUCNILA ŠTIRI VLADE.

Pariz, 14. jun. — Tukajšnji u-
radni krogi pripisujejo padec ka-
binetov v Italiji, Avstriji, na
Poljskem in Ogrskem zadnji te-
den versalski mirovni pogodbi,
ki se nikakor ne more prilagoditi
obstoječim političnim in ekon-
omskim razmeram v Evropi.

BOJ GLEDE RUSIJE NA KONVENCIJI A. F. OF L.

Napredni elementi zahtevajo, da
se federacija izreče za priznanje
sovjetske vlade.

KONGRES JE TARČA KRI- TIKE.

Montreal, Que., 14. jun. — Seje
konvencije Ameriške delavske fe-
deracije postajajo vedno bolj bur-
ne. Gompersovi nazadnjaki in ra-
dikalnejši elementi so si vedno
bolj v laseh. Nazadnjaki se pri-
pravljajo na boji proti resoluciji
— ki bo predložena morda še danes
— za priznanje ruske sovjetske
vlade in odpravo trgovske
blokade, ki davi Rusijo. Odbor za
rezolucije, v katerem imajo Gomp-
persovi pristaši večino, izjavlja,
da priporoči delegatom, da se iz-
rečejo proti vsaki vladi v Rusiji,
dokler "rusko ljudstvo ne usta-
novi pravo demokratično vlado."

Levičniki, katere vodita na
konvenciji James Duncan iz Se-
attla in Max Hayes iz Chicaga,
bodo zagovarjali sovjetsko vlado
na odprti seji in zahtevali, da se
rezolucija sprejme. Na svoji strani
imajo delegacije mednarodne
kproške unije v New Yorku in
drugi mednarodni uniji.

Duncan je predložil rezolucijo,
ki zahteva od ameriške vlade, da
naj vporabi ves svoj vpliv, da ja-
panske in druge inozemske čete
tako zapuste ruski teritorij.
Prva zadeva, ki pride danes na
dnevni red, je poročilo izvrševal-
nega odbora o draginji in profita-
rstvu. Poročilo se glasi, da je
zvezni kongres prezrl velike po-
trebe ameriškega ljudstva in ni
sprejel niti enega konstruktivne-
ga zakona za omejitve profita-
rstva.

Alexander Howatt, predsednik
rudarske organizacije v Kansasu,
je izjavil, da se bo boril za spre-
jem svoje resolucije, ki obsoja ta-
kozvano industrijalno sodbo v
Kansasu.

BOGATINKA JE PADLA IZ SEDMEGA NADSTROPJA?

New York, N. Y. — 71-letna mi-
ljonarka Mrs. Ella Johnson je
padla iz sedmega nadstropja in se
ubila. Sedela je na oknu in izgu-
bila ravnotežje. Nekateri pa so do-
dali, da je sama skočila dol, kajti
hišnica je slišala, da je nekdo od-
prlo okno, nekaj sekund kasneje
je pa bilo že slišati kričanje.

Ali pri milijonarjih je najbrž
tako, kot pri kronanih vladarjih.
Če pa prav izvrše samomor, je
treba ljudstvu natveziti pravilico,
da so umrli naravne smrti, kajti
kam bi pa prišli, če kronani vla-
darji in milijonarji odhajajo pro-
stovoljno v smrt!

OSPICE SO SE ZOPET POJAVI- LE V CHICAGU.

Chicago, Ill. — Osipce med o-
troci so se zopet pojavile v Chi-
cagu. Veliko otrok je obolelo na
njih in nekateri so tudi umrli.
Zdravstveni komisar Robertson
je pozarjal starše, da naj pokličejo
zdravnika, če otroci zbole na osi-
pcah in naj nikar ne zanemarijo
svoje dolžnosti, kajti ta bolezen
je nevarna in nalezljiva.

pa še začeti ne znajo, da pride
izdatna olajšava za ljudstvo.

In če bo ljudstvo letos res tako
neumno, da bo izvolilo v posta-
vno zbor in na odgovorna
mesta ljudi, ki nimajo najmanj
šega znanja, kako se naj reši
redanja prečca gospodarske vpra-
sanja, bo samo odgovorno za svo-
jo nesrečo.

TRETTJA MEŠČANSKA STRANKA SE BLIŽA.

Komitej 48 JE IZDAL POZIV
ZA KONVENCIJO NOVE
STRANKE.

Konvencija prične 10. julija.

Chicago, Ill. — Konvencija re-
publikanske stranke je rodila to
dobroto, da se je naprednim ele-
mentom v republikanski stranki
pristudila ta stranka, ker so pri-
šli do prepričanja, da v tej stranki
igrajo na prve gosli veliki pri-
vatni bizniški interesi. Napred-
ni elementi v republikanski stran-
ki, ki so za evolucijo in priznajo
razvojno teorijo tudi za človeško
družbo, so pričakovali, da je sve-
tovna vojna spametovala vodite-
lje republikanske stranke in da
so se iz nje naučili, da je treba v
današnjem proizvajalnem sistemu
izvesti velike preobnove, da pride
človeštvo iz sedanje krize brez
velikih in obetnih sunkov in
streslajev zopet v normalne pazo-
vojne razmere.

Konvencija republikanske stran-
ke je pa ta komitej 48 prepriča-
la, da je republikanska stranka
pod vplivom gospode v Wall
Streetu in da je že zdavnaj pahni-
la od sebe, kar je bilo ljudskega
v nji.

Komitej 48 je izdal poziv, ki so
za podpisali George Record, Al-
len McCurdy, J. A. Hopkins in
Amos Pinchot, da se obdrži
konvencija dne 10. julija t. l. v
Auditoriju. Konvencija bo imeno-
vala kandidate in izdelala novo
platformo.

V pozivu pravijo sklicatelji, da
je akcija konvencije republikan-
ske stranke odstranila vse dwo-
be, če se pojavi nova stranka. Dalje
pravijo v pozivu, da se nahaja
delež pred težkimi problemi, ka-
tere je pa republikanska stranka
popolnoma ignorirala. Nekateri
je pa samo omenila, da tako doka-
že, da nima rime volje se jih do-
takniti. Republikanska stranka je
odpodila iz svoje srede milijone
volilcev, ki so sledili Rooseveltu,
Johnsonu in La Folletteu. Nova
stranka bo reprezentirala te vo-
lilce. Poziv dalje pripoveduje, da
bodo na tej konvenciji zastopniki
vseh stanov, dolgi od delavcev pa
gori do delničarjev. Med njimi
bodo tudi zastopniki akademski
naobraženih mož in znanstveni-
kov. Dozdaj je nova stranka or-
ganizirana že v tridesetih drža-
vah in bo v teh državah posta-
vila svoje volilne može za izvo-
litev predsednika.

Slišajo se glasovi, da bo najbrž
sedanji senator La Follette dobil
nominacijo za predsedniškega
kandidata.

Kdo bo predsedniški kandidat,
je bolj postranska reč pri novi
meščanski stranki, ampak važen
je njen program in da postoji
fakt, da se ustanovi tretja me-
ščanska stranka, ker je v vrstah
meščanstva postala nezadovolj-
nost tako velika, da čutilo potre-
bo, da se ustanovi tretja meščan-
ska stranka.

Za delavsko in socialistično
stranko je ta pojav izredno veli-
ke važnosti. Če se delavec in
Nestranskariki Ligi posreči naj
v dveh državah izvoliti volilne može
za izvolitev predsednika, in če
tretja stranka priboji eno ali dve
državi, tedaj bosta obe stari
stranki: republikanska in demo-
kratična v zadregi za izvolitev
predsednika. Večine ne bo imela
ne ena ne druga stranka, ali se
bosta morali obe nazadnjaški
stranki združiti in tako očitno po-
kazati ameriškim volilcem, da je
vseeno, če glasujejo za demokra-
tično ali pa republikansko stran-
ko, ali bosta pa morali napraviti
naprednim elementom in delav-
stvu velike koncesije. Tem bolj
se meščanstvo drobi v stranke in
strančice, toliko bolj je ugodna
pozicija za delavce in farmarje.
Delavci in farmarji se morajo tr-
do držati svojih kandidatov, raz-
viti morajo najagilnejšo agitaci-
jo, in letošnje volitve bodo druga-
če izpadle, kot pričakuje denarna
moščina v Wall Streetu in njeni
malikovalci vnašajo te ulice častil-
cev denarja.

NOVA MEHIŠKA VLADE JE PRIČELA Z VELIKO GONJO PROTI BOLJŠEVIKOM.

Mexico City, Mehika, 14. jun. —
Vlada naznanja, da je ukazala
aretirati na tisoče oseb, ki so na
sumu, da vodijo boljševisko pro-
pagando. Gonja se bo nadaljevala
toliko časa, dokler ne bodo uniče-
ne razne radikalne organizacije,
ki so se ustanovile za časa Carran-
zove vlade. Prijeti je več Rusov
in Američanov.

POLJSKA FRONTA RAZ- BITA; KIJEV PADEL.

Poljaki so razstrelili cerkev, kolo-
dvor in elektrarno v Kijevu
predno so pobegnili.

IMPERIALISTIČNE LAŽI NE DRŽE VEČ.

London, 14. jun. — Današnje
poročilo iz Moskve se glasi: "K
reokupaciji Kijeva je pomogla
rusko-ukrajinska rdeča kavaleri-
ja, ki je prodrla zadnje sredo
akoz poljsko fronto in naselila
Kijev-korostenko železnico za
hrbom sovražnika v okolici Koro-
dijanke. Nato so naše čete preko-
račile reko Dnjeper in okupirale
Kijev. Blizo Vasilkova smo pre-
magali sovražnika, ki beži v naj-
večjem neredu proti severozapadu
in ostavlja bojni material. — Po
tridnevem bojevanju na Krimu
so sovjetke čete vrgle sovražnika
nazaj in ujele 3000 mož."

London, 14. jun. — Poljska
fronta južno od Kijeva je razbita
in Poljaki so izpraznili Kijev in se
umaknili v Žitomir. Tako poroča-
jo uradno iz Varšave. Poročilo
glasi, da so se poljske čete umak-
nile na "novo obrambno črto v
Ukrajini". Severno od Kijeva se
vrši isto bojevanje. Sovjetke
čete napadajo z veliko silo v
svrhu, da se združijo s četami, ki
so prodele poljsko fronto na jugu.

Istočasno javljajo iz Moskve, da
je general Buderin, poveljnik so-
vjetske kavalerie, prodril v veli-
kem navalu do Žitomira. Predno
so Poljaki izpraznili Kijev zadnji
petek, so z dinamitom razstrelili
katedralo sv. Vladimirja, glavni
kolodvor, elektrarno in vodovod.
Razdejanje vodovoda je odrezalo
pitno vodo in izpostavilo prebiva-
stvo boleznim.

London, 14. jun. — Včerajšnja
vest iz Tokija, da je v Moskvi
"izbruhnila protirevolucija" in
da je Trockij "ubit", Lenin pa
"pobegnil", je zopet izvir iz trte.
Pariški listi so z debelimi črkami
poročali o "padcu sovjetske vla-
de" in da brezšični brzjav ne
deluje več v Moskvi. Sovjetske de-
peše iz Moskve prihajajo redno v
London in zadnja, ki je datirana
12. junija, sporoča, da so bolj-
ševiki reokupirali Kijev.

Enake "novice" so prišle v
svet pred dvema tednoma, ko so
Rusi pričeli protiofenzivo in vrgli
Poljake sto milj nazaj na severni
fronti. Zdaj je pričakovati, da
pride od nekd "poročilo" o "ve-
likem porazu sovjetov" v Kavka-
ziji ali na Krimu. Imperialističnim
intrigantom v Evropi in Ameriki
so take "novice" zelo potrebne.

GOMPERS SE POSMERUJE REPUBLIKANSKIMA KAN- DIDATOMA.

Montreal, Que., Kanada. — Ko
je Gompers, predsednik Ameri-
ške delavske federacije, izvedel,
kdo je bil v soboto nominiran
predsedniškim in podpredsedni-
škim kandidatom republikanske
stranke, je dejal: "Kandidata se
popolnoma ujemata s programom.
Boljšega para ne bi mogli izbrati.
Protidelavska platforma mora i-
meti protidelavskega kandidata.
Imenitno so jo pogodili."

VREME.

Chicago in okolica: V sredo de-
lama oblačno in nestalno. More-
bitni lokalni deževni nalivi. Lahki
južnozpadni vetrovi. Stanje tem-
perature v zadnjih 24 urah: naj-
višja 84, najnižja 64. Solnce izide
ob 5:14, zalze ob 8:26 (novi čika-
ški čas).

REVOLTA V ITALIJANSKI ARMADI; BEG IZ ALBANIJE.

Italijanske čete so se uprle in nočejo iti v Albanijo. Proti-
vojne demonstracije v Trstu. Avlona pade vsak
čas, ker je nima kdo braniti. Italijanski šovinisti
kriče: "To je srbska ofenziva". Srbske čete za-
sedle Suak? Italijanski delavci demonstrirajo:
Doli z vojno! Esad paša umorjen v Parizu.

KAPITALISTI V AVS- TRALIJI JAVKAJO.

Starimi pravilicami hočejo od-
vrniti avstralsko ljudstvo od poti
napreda.

Sydney, N. S. — Politične in
strokovne delavske organizacije v
Avstraliji tvorijo krenko falango,
ki marsikdo od zmago do zmago,
ravnajoča se po dobro premišlje-
ni taktiki izkušenih voditeljev.

Nedavno se je vršil kongres
vseh avstralskih strokovnih dru-
štev, na katerem se je strokovno
organizirano delavstvo izreklo za
štiri in štirideset ur dela v tednu
in praznik ob sobotah in nede-
ljah. Okoli dvajset delavskih
strokovnih organizacij je še do-
seglo to zahtevo. Sprejeti so bili
zaključki, da se uvede postavni
44-urni tedenski delavnik kot
maksimalni delavnik in da mora
delo počivati v industriji ob so-
botah in nedeljah. Če delavci do-
segajo te cilje, bodo imeli soper-
več časa za svojo izobrazbo in
razvedrilo.

Silno so se pa kapitalisti raz-
jezili, ker je mestna uprava Syd-
neyja, ki je v rokah delavcev, do-
volila strokovno organiziranim
delavcem mestno dvorano za shode,
na katerih sklepajo o stav-
kah. Delavci ne dajo počenega
groša za to kapitalistično jeso,
ker se kapitalisti tudi niso briga-
li, če so bili delavci jezni, kadar
je mestni svet, dokler je bil še o-
pora kapitalistov, sprejemal za-
ključke, ki niso bili všeč delav-
cem.

Mesto Sydney ima delavsko u-
pravo in tako je imela tudi država
Novi Južni Wales, zategadelj se
tudi dosti ne brigajo za denar ka-
pitalistov, ki zdaj javkajo in sto-
kajo, da prihaja bankrot, katere-
mu sledi anarhija in moralna pro-
palest. Delavci pravijo, da so to
stare kapitalistične fraze, a kate-
rim upajo rešiti svoj potapljaški
čolnček. Gospodje pač pozabijo,
da je bila moralna propalest pre-
cej dobro razširjena, dokler so si
kapitalisti s pomočjo svojih opor-
nikov držali v sedlu, in mesto da
se je zniževala, se je pa še razšir-
jevala. O anarhiji pa pravijo de-
lavci, naj gospodje kapitalisti kar
lepo molče, ker ni bila še v nobe-
nem gospodarskem sistemu takš-
močno razširjena anarhija kot v
kapitalističnem. Tudi bankrotov i-
majo ti gospodje precej na vesti,
drugače ni moglo biti, ker je ves
njihov sistem zgrajen na bankro-
tu. Red v gospodarsko življenje
prihaja šele z zmago delavstva
na volilcu. In čim popolnejša bo
zmaga delavstva, tem popolnejši
bo red, toliko manj bo bankrotov,
in tem bolj čisti bodo nazori o
človeški moralii.

Paris, 14. jun. — Esad paka,
vstaki provizorični predsednik
Albanije, je bil včeraj popoldne
tukaj ustreljen. Ustrelil ga je
25letni albanški dijak Rustem
Avni Neim v glavnem vходу ho-
tela Continental v ulici v Castig-
lione, ko je mislil Esad stopiti iz
hotela v avtomobil. Zadeli sta ga
dve krogli in obležal je mrtev na
mestu. Napadalec, ki je bil takoj
aretiran, je dejal, da je ubil Esada
zato, ker je despot in "ker je na-
redil Albaniji veliko zlega". Po-
licijska je mnenja, da je Esad paša
žrtv naprotne albanске frakcije,
ki je poslala morilca v Pariz, da
ubije predsednika.

Paris, 14. jun. — Esad paka,
vstaki provizorični predsednik
Albanije, je bil včeraj popoldne
tukaj ustreljen. Ustrelil ga je
25letni albanški dijak Rustem
Avni Neim v glavnem vходу ho-
tela Continental v ulici v Castig-
lione, ko je mislil Esad stopiti iz
hotela v avtomobil. Zadeli sta ga
dve krogli in obležal je mrtev na
mestu. Napadalec, ki je bil takoj
aretiran, je dejal, da je ubil Esada
zato, ker je despot in "ker je na-
redil Albaniji veliko zlega". Po-
licijska je mnenja, da je Esad paša
žrtv naprotne albanске frakcije,
ki je poslala morilca v Pariz, da
ubije predsednika.

Paris, 14. jun. — Esad paka,
vstaki provizorični predsednik
Albanije, je bil včeraj popoldne
tukaj ustreljen. Ustrelil ga je
25letni albanški dijak Rustem
Avni Neim v glavnem vходу ho-
tela Continental v ulici v Castig-
lione, ko je mislil Esad stopiti iz
hotela v avtomobil. Zadeli sta ga
dve krogli in obležal je mrtev na
mestu. Napadalec, ki je bil takoj
aretiran, je dejal, da je ubil Esada
zato, ker je despot in "ker je na-
redil Albaniji veliko zlega". Po-
licijska je mnenja, da je Esad paša
žrtv naprotne albanске frakcije,
ki je poslala morilca v Pariz, da
ubije predsednika.

PROHIBICIJSKI URADNIK UMRT.

Atlanta, Ga. — W. D. Dorsey,
prohibicijski uradnik je bil
ustreljen, ko je razdiral kotel za
kuhanje žganja v hiši John Far-
merja blizu Clevelanda, Ga. Voz-
nik njegovega avtomobila je bil
ranjen, pa tudi Farmer je bil ob-
streljen.

Podrobnosti o aferi so izostale.

CHICAGO SE NIMA TREH MI- LJONOV PREBIVALCEV.

Chicago, Ill. — Vladni števni
bilo v Washingtonu je javil zad-
njo soboto, da so pri letošnjem
štetju našeli v Chicagu 2,701,212
prebivalcev. Gotovi krogli, ki so
pričakovali, da je v Chicagu šez-
t milijone prebivalcev, so bili ra-
zočarani vsled tega uradnega po-
ročila. Mesto je v zadnjih desetih
letih naraslo za 515,929 prebiva-
cev ali za 23.6 odstotkov. Napre-
dek Chicaga je torej večji kot
New Yorka, ki je v tem času na-
rastel le za 17.9 odstotkov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglašev po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inšermstvo \$7.00.

Naslov na vso, kar ima etik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscriptions: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

CHICAGO 21

Datum v obljubljeni n. pr. (maja 21—1920) poleg vsega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravilno, da se vam ne ustavi list.

KDO JE POVZROČIL, DA SO CENE NEKOLIKO PADLE.

Počasi le pride resnica na dan, čeprav jo profitarji zakrivajo, da ljudstvo ne izve, zakaj so bili nekateri trgovci primorani znižati cene svojemu blagu, da jim je bilo mogoče poravnati dolgeve zaradi odpovedanega kredita.

Dozdaj je velebizniško časopisje venomer trobilo, da vsaka stavka podražuje izdelke, ker znižuje produkcijo. To laž so tako sugestirali ljudstvu, da so jo navsezadnje že čykali vrabci po strehah. Nobena laž pa ne more večno farbati javnosti in dogodi se, da so včasih tisti primorani povedati, da so lagali, ki so razširjevali laž.

Danes je dognana stvar, da je stavka kolodvorskih uslužbencev povzročila, da so bili nekateri trgovci primorani znižati cene blagu, če so hoteli poravnati dolgeve zaradi odpovedanega kredita. To resnico je povedal Wesley McDowell iz Mariona, N. D., ki je ravnatelj v oddelku A devete zvezne rezervne banke, ko se je vrnil s konference bankirjev, železniških in drugih javnih uradnikov v Washingtonu. McDowell je rekel:

"Zdaj se zdi, da ni velike zveze med železniškimi tovornimi vozovi in denarjem, ali odbor vodilnih bankirjev je čakal na meddržavno komisijo in zvezni plovbeni odbor, dostavi jim informacije, da je od zadovoljivega razvozljanja transportnega zavožljanja v Združenih državah odvisen nepretrgan tok bančnega kredita.

"To se da ilustrirati takole:

"Tovarnar, ki izdeluje obleko, naloži denar v strovinah in plača visoko mezdo za izdelanje tisoč en gros moških oblek. On proda te obleke trgovcu, ki trži z njimi na debelo in ki obljubi, da plača obleke, ko bodo dostavljene. Tovarnar odpošlje obleke, tedaj pa izbruhne stavka kolodvorskih uslužbencev, ki paralizira prevažanje in se kasneje razvije v zavožljanje prevažanja, ki onemogoči prosto odhajanje in prihajanje vlakov. Tovarnar si je izposodil denar od bankirja na podlagi zanesljivega naročila, da financira produkcijo te obleke.

"Posojilo je dobro, toda vrniti se ne more, dokler ni blago dostavljeno in trgovec na debelo in tovarnar ne prejmeta denarja. Ako se tako zgodi, tedaj vrne posojilo svoji banki, mogoče ima profit. Dokler pa blago ni dostavljeno, pa nima kaj."

Dalje pojasnjuje McDowell, da se je treba umisliti v dejstvo, da je v deželi na tisoče takih slučajev, da tovarnar in bankir ne moreta dobiti denarja, dokler se stvar zopet ne uredi. Po njegovem mnenju je ustavljen kredit, ko stoje vozovi naloženi z blagom, na stranskih tirih.

V nekaterih mestih so trgovci na oblekah in drugem manufakturnem blagu znižali cene, da so blago spravili v denar. Plačati so imeli posojilo, denarja ni bilo, novega blaga tudi ne, pa je moralo staro iti po znižani ceni. Da se je to zgodilo, je pripomogla stavka kolodvorskih uslužbencev.

Take novice rade poginejo v pozabljivosti. — Iz Denverja poročajo, da bo letos v državi Colorado pridelek sladkorne pese izredno velik. Do jeseni je še daleč in še dalj je, da bo sladkorna pesa spremenjena v sladkor. Takrat bodo pozabili, kaj so poročali v juniju in poročali bodo, da je bil pridelek sladkorne pese najmanj petdeset odstotkov pod normalo, da bodo ložje zopet podražili sladkor.

Nepotrebna reklama. — Neki delegat je prišel na konvencijo republikanske stranke s plakatom, na katerem je blestel napis, da bo nosil svojo staro obleko, dokler ne razpade.

Delavci ne potrebujejo take reklame, ker lahko vsakdo opazi na njih obleko, da jo nosijo, dokler ni za cunjara.

Zadružno gibanje se širi! — Organizirani krojači v New Yorku so ustanovili delavsko banko. Organizacija je spoznala resnico, da je denar, ki ga je sama vlagala v privatne banke, zopet služil za izkoriščanje delavcev. Ako prodira počasi zadružna misel, toda sigurno, da je tudi, da se tudi v Združenih državah razvije tako močno zadružno gibanje kot Evropi.

Inšermstvo.

Anglija pripozna novo vlado v Mehiki.

Vera Cruz, Mehika. — Nova vlada v Mehiki je prejela zagotovilo iz Anglije, da bo kmalu formalno priznana. Ko so revolucionarni generali izvedeli to vest, so organizirali mahjne demonstracije v glavnem mestu s klicem "Viva Anglija."

Strašna eksplozija dinamita na Ogrskem; 193 rudarjev je mrtvih.

Berlin. — Iz Budapešte javljajo, da je 12. t. m. eksplodirala velika količina dinamita na postaji v Anini, ki je rudarsko središče na Ogrskem. 193 rudarjev je izgubilo življenje.

Turškega velikega vezirja čaka smrt, če podpiše mir.

Carigrad, 18. jun. — Damad Ferid paša, veliki vezir (ministrski predsednik), je danes odpotoval v Pariz, kjer podpiše mirovno pogodbo zavezniški. Pristasi turških nacionalcev, katerih je vse polno v Carigradu, so zagrozili velikemu vezirju, da ga čaka smrt, ko se vrne iz Pariza, če podpiše pogodbo, kakršna je. Štirje nacionalci, ki so nedavno izvršili napad na njegovo življenje, so bili javno obsojeni.

Sultanu svetujejo njegovi sodniki in prijatelji, da se odpove prestolu, ko bo pogodba podpisana, kajti Turki ne marajo sultana, ki bo pod kontrolo kristjanov.

Rusija priznala neodvisno Karelijo.

Stockholm. — Iz Moskve poročajo, da je pogajanje med zastopniki Karelije in sovjetske vlade končano. Sovjetska vlada je priznala Karelijo popolno neodvisnost pod pogojem, da stopi kot samostojna republika v federacijo s sovjetsko Rusijo. Karelski kmetje so prepodili zadnje finske vojske iz dežele.

(Karelija meji s Finsko v severozahodni Rusiji).

Zračni zvon — nova iznajdba za letalce.

Pariz. — Jean Casale, francoski letalec, je pričel eksperimentirati z novo iznajdbo, s pomočjo katere se namerava dvigniti sedem milj visoko v zrak. Atmosfera v tej višini je zelo redka, tako da je nemogoče dihati in tudi težnost je veliko večja. Val Casale je Casale opremil z "zračnim zonom", katerega je napolnil s kisikom in se vanj zaprl. Priključil si je tudi elektrizirano obleko, da se varuje silnega mraza. Prva poskušnja se ni posrečila. Ko se je dvignil 8000 metrov visoko v zrak, so postali njegovi udje vsled manjšega zračnega tlaka tako težki, da je komaj dvignil roko. Roka se mu je zdela sto funtov teška. Ko se je blizu visočini 10.000 metrov, je bil kot omamljen in pričel ga je zapuščati spomin. Z največjim naporom se je izbil taklo, da je uravnal letalo za spuščanje proti tlu. Casale je muenja, da bo moral povečati količino kisika v zvonu in poskušnje se morda obnese prihodnjik.

Šest milj visoko se pričnjo druga zračna plast, kjer ni več vetrov in kjer vlada večna tišina, le lahka sapica drži vedno proti vzhodu, katero povzroča sukanje zemlje.

Bomba v opernem gledališču.

Havana, Kuba. — V nedeljo v polne je v tukajšnjem Narodnem gledališču pošla bomba, ki je ranila več oseb. Razstrelba se je pripetila v začetku drugega dejanja opere "Aida" in ravno v trenutku, ko je imel nastopiti sloveči italijanski tenorist Caruso na odru. Oblasti samijo, da je bila bomba namenjena Carusu. Neki gledališki alikar je bil aretiran, toda dokazali mu niso, da je bil v zvezi z bombom.

Ruska sovjetska misija pride v Anglijo.

Pariz. — "Petit Parisien" je izvedel, da je ruska sovjetska vlada sklenila poslati misijo na Anglesko, ki bo proučevala delavski položaj.

Angleži izpraznili Batum.

Carigrad, 13. jun. — Angleške čete so izpraznile Batum, pristanišče na vzhodni obali Črnega morja. To je zadnja postojanka na Kavkazu, kjer je še bila britska garnizija. Angleški poveljniki v Carigradu pravijo, da je izpraznjen Batum "bolj politično

kot militaristično gibanje." Zdaj se pričakuje, da bodo ruski in turški revolucionarji brez ovir zasedli Georgijo in Armenijo.

Vest iz Tiflisa, da so boljševiki v Baku umorili člane poljske misije, druge zavezniške misije so pa prisilili, da morajo pometati ceste, ni potrjena.

Vodja egiptovskih revolucionarjev v Londonu.

London. — Saad Zagloul paša, vodja narodnih revolucionarjev v Egiptu, je dospel v London na vabilo angleške vlade, ki upa, da se mirnim potom reši egiptovsko vprašanje. Zagloul paša je izjavil v intervjuju, da Egiptani ne odstopijo od svoje zahteve za popolno neodvisnost.

Blokada irske policije.

Dublin, Irska. — Irska republikaška armada v okraju Leitrim je oklela popolni bojkot konstablerjev. Policisti in njihove družine ne smejo več dobiti nobenih živil in drugih potrebščin.

Belfast, Irska. — V soboto zvečer je bil ubit policist King v Glengarriffu.

Angleško-rusko mirovno pogajanje.

London, 14. jun. — Leonid Krasin, zastopnik ruske sovjetske vlade, je sporočil v Moskvo pogoje angleške vlade za otvoritev trgovine in zdaj čaka na odgovor. Nadaljne konference z Lloydom Georgem se ne bodo vršile toliko časa, dokler ne pride odgovor iz Moskve.

Ženski kongres v Švici končan.

Zeneva, Švica. — Kongres Mednarodne ženske zveze za dobavo volilne pravice je bil zaključen 14. junija. Prihodnji kongres se vrši leta 1922 v Parizu pod pogojem, ako francoske žene do tega časa dobe volilno pravico.

Turki vstati napadli otok.

Carigrad, 14. jun. — Turki revolucionarji so v soboto napadli otok Marmoro (okrog 70 milj od Carigrada), zažgali nekaj grških vasij in opleni grški parnik, ki je priplul iz Rodosta. Dva angleška križarja sta odplula proti otoku.

Neurje v Hondurasu.

San Salvador, republika Srednje (centralna Amerika). — V severozahodnem delu Hondurasu je vstala strašna vihar, ki je naredil ogromno škodo in mnogo ljudi je izgubilo življenje. Istovrstno je padlo pol palečev dežja.

Ameriške vesti.

BUBONIČNA KUGA V AMERIKI.

Pensacola, Fla. — Zdravniška preiskava je dognala, da je George Gardina umrl na bubonski kugi. Zdravstveni svet je odredil, da naj ljudstvo pokončuje podgan, obnemaj na napačnja, da tudi sam podvzame potrebne korake za pokončevanje podgan.

KOLIZIJA V ZRAKU.

Fort Bragg, Cal. — V zraku je menda dosti prostora, tako da se ni bati, da pride do kolizije z drugim letalom, ali dejstva govore, da niso dandanes kolizije nič izrednega v zraku. Tukaj so bile tri osebe ubite, ker je letalo udarilo na drugo letalo. Mrtvi so: Pilot Lynn Melindy in brata Wallace in Clarence Johnson.

MALENOČKI NA JEZERU SKOZI 24 UR V MALEM ČOLNU.

Detroit, Mich. — Štirje mali paglavčki so se podali v maleni čolnu na odprto jezero. Najmlajši deček Robert Case je bil star tri leta, najstarejši je pa bil njegov brat Marwin, star devet let. Z dečki je bila tudi enajstletna sestra Violet Sperry.

Trije dečki in deklica so vstopili v čoln in so se skušali igrati ob obrežju. Imeli so eno zlomljeno veslo in nekaj palic. S tem orodjem so skušali voziti ob obrežju in v plitki vodi. Ali naenkrat so se nahajali v globoki vodi in plavalci so na odprto jezero. Ostali so vsi noč na jezeru in drugo jutro so bili že daleč od obrežja. Devetletni deček je sskel srajco in jo privezal na palico, da se opozori mimo ploveče ladje, da se nahajajo v nevarnosti. Toda solnce je pripekalo tako hudo, da je zadobil po hrbtu opekline. Snel je srajco in poskusil veslati s zlomljenim veslom. Toda čoln

se je oddaljeval od obrežja. Ko so zagledali parnik "City of Toledo," so bili že trideset milj od obrežja. Marwin je pričel dajati znamenja z veslom, ki so jih opazili na parniku. Parnik se je približal in rešil otroke gotove smrti.

POSLEDICA NEPRAVILNOŠTI.

Little Rock, Ark. — Okoli mesta, na katerem je močno dišalo po plinu, se je zbrala večja grupa ljudi, da poizve, odkod prihaja smrdljivi duh. Radovednost jih je nagnala na kup. Nekdo je pa vprašnil vžgalico, da zapali smodko. V tem trenutku je nastala majhna eksplozija, kajti zanečel se je naravni plin, ki je prihajal iz zemlje. Osem oseb je zadobilo precej hude opekline, med njimi sededa šest žensk, ker se je vnela obleka na njih. Preden so strgali obleko z njih in zadušili ogenj, so bile vse močno opečene.

MORILEC JE KONČAL S SAMOMORILNOSTJO.

Quincy, Ill. — Clyde Humphrey, star pet in trideset let, je ugasnil svojo 18-letno ženo. Ustrelil jo je, ker se je žena zopet vrnila k svojemu očetu, ki je nastanjen blizu Quincyja. Takoj so se farmarji in šerifovi pomočniki razdelili v patrulje in šli loviti morilec. Izsledili so ga v neki šamibliži mesta. Ko je Humphrey videl, da ne more ubežati, je pogljal sebi kroglo v glavo. Po izjavi policije je dejanja kriva ljubosumnost, kajti Humphrey je našel na svojo soprogo v spremstvu nekega mladega človeka, katerega je hotel tudi ustreliti, toda samokres je odpovedal.

VELIKA ŽELEZNIŠKA NESREČA V SO. CHICAGU; 30 MRTVIH.

South Chicago, Ill. — V ponedeljek jutraj sta trčila na 103. ulici obojni vlak Pere Marquette-železnice in tovorni vlak in po prvem poročilu je trideset pasažirjev mrtvih in mnogo ranjenih. Ponearedenec so večinoma izletniki, ki so se vračali iz bližnjih letovišč, kjer so se mudili v nedeljo. Takoj po koliziji so se vneli leseni vagoni in ogenj je otekočil realno delo. Nesreča je nastala vsled tega, ker je bil potniški vlak premaknjen na tir tovornega vlaka, da se ogne vagonov, s katerimi so zablokirani vsi tiri.

Chicago, Ill. — Poznejše poročilo se glasi, da sta le dve osebi mrtvi v koliziji v South Chicagu, toda mnogo potnikov pogrešajo in njih trupla so morda pod razvalinami zdrobljenih in zgorelih vagonov.

POZOR BIVŠI VOJAKI.

New York, N. Y. — Ameriški rudič križ, informacijski oddelk je dobil od vojnega departamenta poročilo, da je zvezna pošta vrnila 2543 pisem, v katerih je vojni departament pošlal obveznice svobode (Liberty Bonds) bivšim vojakom in ki niso bili dostavljene vsled pomanjkljivega naslova. Vsled tega se opozarja vse vojske, ki še niso dobili obveznic svobode, da naj to nemudoma naznani na vojni departament, "Zone Finance Officer, Washington, D. C.", in v pisnu naj navedejo svoje polno ime, vojaško serijsko številko, četo pri kateri so bili, ko so podpisali posojilo svobode in ko so bili odpušeni iz vojaške službe in svoj polni in natančni sedanji naslov. Vojni departament ima tudi še 7059 vojaških odpustnic (Discharge Papers), katere ne more dostaviti odpuščenim vojakom vsled pomanjkljivega naslova. Vojni departament pozivlje vse odpuščene vojske, ki še niso dobili vojaških odpustnic, da naj se nemudoma zgledajo pri "Zone Finance Officer, Washington, D. C."

Vsi bivši vojaki, ki imajo še kakršne tirjave od zvezne vlade odnošno od vojnega departamenta, naj obvestijo podpolkovnika (Lieutenant-Colonel) Mathew C. Smitha, Council of National Defense Building, Washington, D. C. in naj navedejo, do česa so še upravičeni in niso dobili.

Ameriški rudič križ je v vseh slučajih pripravljen radevolje pomagati v vseh zadevah bivšim vojakom. Vsakdo tudi lahko piše v slovenskem jeziku in pismo naj naslovi: American Red Cross, Foreign Language Information Service, Yugoslav Section, -1107 Broadway, New York City.

(Konec prihodnjic.)

Iz rdeče Muskovije.

(Piše Jules Roecque.)

Prvo pismo.

Prijatelji so me svarili: "Nikar ne hodi v Rusijo, ker lahko postaneš žrtevni kozel za vse grehe entente. Ako ljubiš krepka čustva, pojdi v Afriko loviti slone. Med sloni v Afriki je bolj varno, kot pa v Leninovem levjem brlogu."

Nisem poslušal dobrih prijateljev — ne morda zaradi tega, da bi se kazal hrabrega, temveč sem nekoliko že poznal Rusijo. Naša bivša zavezniška se ne ravna po Kitajskih v postopanju s tužji, čeprav je necivilizirana. Tuje posebnosti, če je gost iz Francije — ne bo nadlegovan. Mogoče ne verjamete in me hočete opozoriti na izkušnje inozemskih atašev v Petrogradu. Dobro — ampak jaz ne grem tja s političnimi nameni, marveč kot miren opazovalec. Navsezadnje nisem plašen človek in lahko zrem vsem ekstraordinarnim komisijam na svetu naravnost v oči. Kaj mi morejo zato, če spadam k narodu, ki je porodil Poincaré in Focha, katere tako sovražijo boljševiki? V krajini si li imam dober argument, ki me morda izveče iz kaše. Henri Guibeaun in Rene Marehand, inoja rojaka in brata žurnalista, sta povzdignjena med junake v rdeči Muskoviji. Pred mnogimi leti je bilo zaradi sedmerih pravilnikov prizaneženo celemu svetu. In koncem konce, ali ni francoski zastopnik v tretji Internacioli? Zakaj bi bil ves francoski narod obsojen na uničenje zaradi nekaj grešnikov?

Nisem se motil v svojih računih. Meseč dni se že nahajam v rdeči Moskvi in še nisem bil ustreljen. Ekstraordinarna komisija me ni še klicala pred svoj sodni stol. V vseh vladnih oddelkih, katere sem si ogledal, sem našel na prijaznost, kakršne nisem pričakoval.

Nikar ne mislite, da se pokrivam s plašcem komunizma in se solnim v refleksih glorioje mojih proslavljenih rojakov Guibeauna in Marehanda. Moja vest je čista. Nikdar nisem lagal in se pretvarjal. Kličem in podpisujem se s svojim pravim imenom in dosledno dajem pravilne informacije o sebi. Kljub temu imam dobro sobo v "Sovjetski hiši" (socializiranjem hotelu) in povsod me uljudno sprejemajo.

Povem še več — zadnji teden sem dobil dovoljenje, da si lahko kupim obleko, par škorenj in vrhno suknjo v sovjetski prodajalni. Takšno dovoljenje v Moskvi pomeni, da je človeka zadela izredna sreča, ako ni posebni favoriti oblastnikov. Priznati moram, da sem dobil dovoljenje brez kakršnih večjih stisnosti. Moja prtljaga se je izgubila na poti v Moskvo in prišel sem brez obleke; moral sem dokazati, da se je kovek res izgubil in to je trajalo nekaj dni. Zdaj moram reči s ponosom, da me je sovjetska Rusija priznala kot državljana, ki je vreden škor-njev. Ali ni to laskavo?

Mladi uradnik, ki mi je spisal dovoljenje, me je končno vprašal: "Sodrug, ali ste član francoske skupine tretje Internacioli?" Povedati moram, da v tistem hipu sem se ustrašil. Mogoče me vzame za buržoja, imperialista in ententnega špiona in dovoljenje bo raztrgano na kosce. Premagal sem izkušnjo in povedal resnico.

"Nisem član in ničesar nimam opraviti s tretjo Internaciolo, ampak zelo potrebujem obleke in škornjev."

Mladenič se je nasmehnil in mi dal papirje z mehikimi besedami: "Zdravstvujte, sodrug!"

Sodrug! Kljub moji izpovedi, da nisem član tretje Internacioli, sem v Rusiji sodrug, ne pa "monsieur" ali "državljan". Niti jezen ni bil.

Omeniti moram, da sem se tako privadil naslovu "sodrug", da se bojim, da ob povratku v Pariz mogoče naredim pomoto in nagovorim Milleranda: "Sodrug ministrski predsednik" ali našega urednika: "Sodrug urednik". Zato že naprej prosim, da se oprostite take pomote vsakomur, ki se vrne iz dežele rdečih sodrugov. Tukaj v Rusiji bi se čutil razžaljenega, če bi mu kdo rekel druga kot sodrug. V tej besedi je veliko več intimnosti, zaupanja in prijateljstva, kakor pa v "gospodu", ki zveni tako tuje.

(Konec prihodnjic.)

DOPISI.

Milwaukee, Wis. — Ker sem novinec v tej nasebini, ne morem kaj posebnega poročati iz tega zakajenega mesta. Kakor mi pripovedujejo prijatelji, tovarne obratujejo s polno paro in tudi jaz imam osemurnega dela do volj.

Med tukajšnjimi Slovenci, kolikor sem mogel opaziti, vlada najlepša sloga in mir in so v veliki večini vsi naprednega mišljenja in napredujejo v vseh ozirih. Ustanovili so lepo število raznih podpornih društev, izobraževalnih društev in klubov, pevske zbornice, itd. Pred par tedni so tukajšnja skupna društva in klubi priredili veliko majsko zabavo, katere program je bil vsakega zelo dobro izbran in zabaven. Kot glavna točka celega programa je bila vzporeditev petdesetletnice ljudske drame "Deseti brat", katere vzporeditev je zelo dobro izpadla in diletantje so izvršili svoj nalog prav dobro, za kar jih je občinstvo nagradilo s burnim aplavzom. Sodrug A. Hrst je delamiral Etbin Kristanov pesem "V obupni uri". — Rojaki so se zavedali važnosti te prireditve in se je udeležili v polnem številu in napolnili precej prostorno dvorano do zadnjega kotička. — Kake so bile ostale točke programa ne vem, ker nisem bil navzoč.

Na društvenem polju napredujejo tudi zelo povoljno in najbolj napreduje društvo "Sloga" št. 16 SNPJ. To društvo priredi 20. junija t. l. na vsem tukajšnjim rojakom dobroznanem prostoru, Ignac Kušljananovi farmi veliko spomladansko veselje. Na to prireditve opozarjam in uljudno vam vse rojake iz tukajšnje nasebine kakor tudi iz bližnje okolice, da se je udeležijo v obilnem številu ker zabave ne bo primanjkovalo in za vsakovrstno dobro potrebo bo skrbel veselilni odbor.

Mogoče misli kak rojak na Ely, Minn., da sem popihal v staro domovino ali se pa zaklenil za vrata kakga franciskanskega kloka, ker se dalj časa nisem nič oglašil. Toda ni ne prvo ne drugo, skoraj bi mogoče naredil marsikomu veliko veselje. Podpremi ki tamkajšnjih velepodjetnikov so imeli zelo velika usta in velepodjetniki oziroma družba, ki lajuje železne rudnike, pa še večje gole, na katere so zapisale vse "uporne delavce" in katere so pričele preganjati, ker so mislili, da bodo s tem pokorili uboge sužnje. Toda motijo se, ako mislijo s tem zatreti delavsko gibanje. — Lepo število rudarjev se je že izselilo iz železnega okrožja in upam, da se danes vsakdo počuti bolj srečnega in zadovoljnega, kot se je poprej. — Jakob Kunstelj.

S pota. — Ko je človek na potovanju, opazi marsikaj, česar bi drugače ne opazil. Komaj sem na potovanju dva meseca in pol sem opazil toliko, kot prej v petih letih ne. Opazil sem, kako pogubonosna je prohibicija za splošno ljudstvo, kako se ljudstvo pogreša bolj in bolj v pijančevanje. V državi Kansas se je nekemu Nemcu omražil um vsled preobilnega življenja tihotapskega žganja iz rozin. Po hudih mukah je umrl.

31. maja zvečer je padel smrtnozadet od krogla nekoga zločinca naš rojak John Mekinda. Bil je na potu proti domu in ker je bil že precej pozno, se je odzval povabilu nekakega avtomobilista in se usedel v avtomobil. O tem zločinu je bilo že itak poročano in raditega ne bom še enkrat opisoval celega dogodka. Nesrečni rojak se je nasedel v Nokomis, Ill. pred nekako šestimi leti in ves čas bivanja v tej nasebini je bil vnet agitator za delavske organizacije in zelo aktiven član slov. soc. kluba. Bil je dolgo časa tudi tajnik slov. kluba, in tajnik podpornega društva "Nokomiški Slovenci"; bil je tudi delegat na št. 1. redni konvenciji. SNPJ v Pittsburghu, Pa. Ko je slov. soc. klub pred vojno prijel razne javne shode, je večina teh shodov aranžiral John Mekinda in tudi sam nastopil kot govornik. Sploh je bil ta rojak eden izmed prhij v tej nasebini v celem delavskem gibanju in je bil vedno pripravljen pomagati bodisi finančno ali pa moralno delavski napredni stvari. Bil je tudi nekaj časa v armadi Zdr. držav in je bival v Kentucky. Star je bil okrog 30 let.

in doma je iz Cirknice na Notranjem, kjer zapuša nekaj sorodnikov in enega brata pa neke v Ameriki.

Bil je splošno priljubljen pri vseh, ki so ga poznali, to se je pokazalo pri njegovem pogrebu. Na njegov grob je bilo položenih nad 17 vencev in šopkov iz svežih cvetlic. Pokojnik je bil član treh podpornih društev, SNPJ, angleškega F. O. E. in nemškega N. U. S. K. samoumevno tudi član premogarske organizacije U. M. W. of America ter član slov. soc. kluba. Vsa omenjena društva so se udeležila njegovega pogreba, ki se je vršil 3. junija popoldne ob drugi uri po civilnem obredu. — Počivaj mirno, nepozabni rojak!

Fanatizni prohibicionisti kričijo vedno in vedno, kak blagoslov je splošna prohibicija za ljudstvo. Toda, kdor nekoliko natančneje opazuje celo življenje, opazi, kako zelo se je razširilo splošno pijančevanje. Prohibicija zahteva več žrtv, kot jih je prej zmerno uživanje pijače. V velikih mestih se pijanči vlačijo po stranskih ulicah, kjer kar mrgoli tihotapskih žganjekuhov in prodajalcev raznih strupov, katere ljudje uživajo in plačujejo desetkrat pretirane cene. Po nasebinah zunaj na deželi so se pa pomnožile domače gostilne, v katerih tudi prodajajo razne brozge in zastrupljajo ljudi. Te domače gostilne so cvetele še, ko so bili saluhni odprti in tržili. Ko je salunar zaprl vrata, so se navedno pijančiji zatekli k tem zakotnim gostilnam, kjer so popivali celo noč in velikokrat še naslednji dan. Ako ni bilo denarja, je tak gostilničar tudi zaupal do plačilnega dneva. — O teh zakotnih gostilnah imam sam precej bridke izkušnje, in ako bi hotel popisati, bi bila precej debela knjiga.

Svarim vse rojake, da naj ne popivajo po teh zakotnih gostilnah, ker ne veste, kaj bodele dobili. Posebno pa še rotim one, katerih se optremlje kronično pijančevanje, da se otresite tega zla, ki vodi v gotovo smrt. Pijančevanje je največji sovražnik vsega delavskega gibanja. Zmernost pri vsaki stvari, to naj bo naš cilj. Zmerno uživanje pijače ne škoduje čezmerno uživanje pa škoduje, pa naj človek uživa kar hoče. — Frank Zimmerman.

Aquilar, Colo. — Delavske razmere v tukajšnji okolici so se dobi dovoljne in zaslužek se ni preslab, ako bi ne bilo te neznozne draginje, ki nas žuli in nam pobere ves zaslužek.

V tukajšnji nasebini ne poznamo nobenega prepira in vsi tukajšnji rojaki živimo lepo v miru in slogi. To pa le raditega, ker tukaj ni nobenega črnosuknježa, ki bi delal zgago in prepir med rojaki.

Na društvenem polju napredujejo prav dobro; imamo dva podporna društva, h katerim rojaki prav pridno pristopajo, da se zavarujejo za slučaj bolezni ali kak druge nesreče. Kaka sloga vlada med nami, je vsakdo lahko razvidel na praznik kinčanja grobov, ko smo skupno korakali na tukajšnje pokopališče in počastili spomin naših umrlih bratov. Na ta dan smo tudi razvili zastavo dveh društev, SNPJ in SSPJ. Ni bilo člana ki bi se ne udeležil te slavnosti in slehernemu se je štalo na obrazu, kako je ponosen in zadovoljen z novo skupno zastavo, ki je plapolala v lahkem spomladanskem vetru. — Le tako naprej rojaki in zmaga bo naša. Čim težje je delo, tem slajši je užitek.

Južna Colorado je letos pravi raj. Vse je zeleno kot še nikdar prej. Kajti letos je dovolj dežja in tukajšnji farmarji pričakujejo najboljšega in največjega pridelka in da bodo bogato poplačani za njih trud. — Andrew Klau, zapisknik društva št. 39 v Aquilar, Colo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

M. S. East Moline, Ill. — Knjige, kako postati državljan nima mo v zalogi Obrnite se za pojamilo na rojaka John Movern, 624 N. 2nd Ave., Duluth, Minn.

NESREČA V PREDORU. MESTNE ŽELEZNICE.

New York, N. Y. — V predoru podtalne železnice so se odprla vrata. Dva potnika sta bila povržena od drugega vlaka, tretji potnik je pa priletel s tako silo v predorno steno, da je bil na mestu mrtve.

Velika skupina naših rojakov se bode vrnila v domovino pod pokroviteljstvom in v spremstvu posebnega vodje.

Lastnik jugoslovanske banke, Henry C. Zaro, bode v kratkem poslal v domovino veliko skupino naših rojakov, kateri bodo potovali v spremstvu in zaščiti posebnega vodnika, kateri jih bode spremljal iz New Yorka v Evropo. Njegova dolžnost bode, da skrbi tekom potovanja za njihovo prtljago in da vse potnike banke Henry C. Zaro zavaruje glede nevarnosti in nevarnosti od časa, ko oni ostavijo ameriško obalo do tedaj, da pridejo oni do kraja. Vsakdo, ki želi potovati s to skupino potnikov, naj takoj piše jugoslovanskemu bankirju Henry C. Zaro.

SPREMLJANJE POTNIKOV IZ STAREGA KRAJA V AMERIKO.

Posebni zastopnik naše banke je že odpotoval v Evropo, kjer bode storil vse potrebno, da dovede Vaše sorodnike in znance v Ameriko. Ves denar, katerega pošljete Vašim ljudem v stari kraj, bode on izplačeval. Radi tega naj vsi oni, kateri žele, da pridejo njihovi svojci v Ameriko in ki žele njim poslati denar tako, da slednjega sigurno in v najkrajšem času dobe, naj se zaupna obrnejo do našega državno pooblaščenega bankirja Henry C. Zaro.

POŠILJANJE DENARJA V STARI KRAJ.

Državno pooblaščen bankir Henry C. Zaro pošilja denar v staro domovino po brzotoku in po pošti po najnižjem dnevnem kurzu in pod jamstvom.

MENJANJE DENARJA.

V naši banki je vedno v zalogi velika količina vsakovrstnega denarja v zlatu, srebru in papirju, katerega je dobiti po najnižji ceni.

LIBERTY BONDI.

Ti bondi se pri nas kupujejo in za nje se dobi najboljša cena. Mi jih tudi sprejemamo, kakor plačilo za parniške listke.

FREDUJMI.

Državno pooblaščen bankir Henry C. Zaro pomaga tudi našim rojakom pri izplačevanju njihovih terjatev, kakor tudi pri iztirjanju njihove plače.

POTNE LISTINE.

Pri nas je nastavljen poseben uradnik, katerega dolžnost je pomagati vsem v stari kraj se vračajočim potnikom pri nabavi potrebnih potnih listin in dovoljenj. To se izvrši hitro in brezplačno.

Pridite ali pišite ta vse, kar potrebujete.

HENRY C. ZARO, bankar
39 Cooper Square, 3rd Ave., Corner 6th Str.
NEW YORK CITY.

JOHN ERMENC, krojač

1046 Main St. (Ravno nasproti Slov. Doma),
LA SALLE, ILL.

KRETANJE PARNIKOV ZA JUGOSLOVANE IN CENA VOZNIH LISTKOV.

1. NEW YORK—TRST:

"PESARO" 8. junija	\$ 85.00
"ITALIA" 8. junija	\$ 105.00
"PATRIA" 10. junija	\$ 95.00
"PANONIA" 10. junija	\$ 130.00
"PROVIDENCE" 1. julija	\$ 90.00

11. NEW YORK—HAVRE:

"LA LORAIN" 7. junija	\$ 75.50
"ROCHAMBEAU" 12. junija	\$ 75.50

Za sedaj imamo še na vsaki parnik nekoliko prostora. Ker je mnogo potnikov, zato so pa tudi vsi prostori v naprej razprodani. POTREBNO je torej, da si zagotovite prostor za edno ali drugi parnik odločno s tem, da nam pošljete označeno svoto v naprej.

S tem si tudi prihranite nepotrebno čakanje v New Yorku.

Za vse nadaljnje pojasnila glede potovanja in pridobitve Vahit dovoljenj in sorodnikov ali prijateljev iz stare domovine sem, pišite na steno terdke

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Avenue, NEW YORK, N. Y.
Vstanovljeno 1886.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2687-89 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODSEK.

Predseda: Vincenc Culhar, podpredsednik Anton Hrst, Ben 140, Cokesburg, Pa. Izaslanici: gl. tajnik Math Turk, tajnik bolnišniškega oddelka Paul Berger, izaslanici gl. blagajnik Frank E. Turek, upravljatelj glavnih Filip Golia.

POTRNI ODSEK.

John Underwood, predsednik, 408 May St., Springfield, Ill., Martin Zelensker, Ben 276, Burkert, Ohio, Jos. Radlich, Ben 432, Smithton, Pa., Frank Semrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODSEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2687-89 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VISHNO OKROŽJE: Rudolf Pleterski, Ben 436, Bridgeville, Pa. Anton Radlich, Ben 73, Wick Haven, Pa. ZAPADNO OKROŽJE: Anton Radlich, Ben 104, Green, Kans., za jugoslov. Leo Kulhar, Ben 246, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 18817 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio, Jakob Ambrožič, 418 Pierce St., Evelevh, Minn., Jos. Kalan, 1007 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Culhar, John Underwood in Matt Petrovič.

Združiteni odbor.

PREDSEDNIK: Frank Albi, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Trifoli, Ben 161, Lawrence, Pa. Jelka Oren, 243 Engelwood, Detroit, Mich. Jos. Shuk, 1101 E. 62, St., Cleveland, Ohio. Mary Udelev, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill. VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Korn, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jola Taveratnik.

POZOR! — Korrespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole: — VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika so naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolnišice tajništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vsebovajo naslov: Tajništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNIŠKIMI POSLI so pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Vse pitalbe glede potovanja v gl. izvrševalnem odboru so naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj. Vsi pitalbe na gl. potniški odsek so naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 408 May Street, Springfield, Ill. Vse pitalbe proti uradništvu glavnih so naj pošiljajo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Vsi dopisi in drugi spisi, samostojni, oglebi, sorodniki in spisi vse, kar je v zvezi s glavnimi posli, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POZOR ROJAKI!

Sedaj se izplačuje denar v starem kraju redno v novih jugoslovanskih bankovcih.

Naša banka je bila ena prvih, ki je dosegla izplačilo svojih denarnih pošiljav.

Denarne cene so se zadnje dni nekoliko zvišale, toda so še vedno nestalne, zato se letih na more oglašati. Vaska denarna pošiljav se odplača po najnižji ceni enega dne, katerega k nam dope.

Naše bančne nakaznice (Drafts) se plašijo za one rojake v starem kraju, ki stanujejo blizu večjih mest, najhitreje sredstva do denarja, kar banke izplačujejo leto popolno in brez odlašanja.

Naš pravni oddelek izdeluje vsa v notarski posli spadajoča dela, preskrbuje za naše potnike potne liste in ravno tako spise za dobavo družin in sorodnikov iz domovine v Ameriko.

Sagmam odhajajočih parnikov in ceno voznih listkom najdete vedno v našem posebnem oglasu.

V vsakem oziru dobite brezplačno natančna pojasnila, ako pridete ali pa pišete v materinščini na

EMIL KISS, BANKIR,

133 Second Ave., cor 8th St., New York, N. Y.

Pod državnim nadzorstvom. Vstanovljeno 1898.

Sprejema hranilne vloge in plačuje 4% obresti.

Najceneje in najhitreje

pošiljanje denarja v stari kraj, se obavlja potom čeka (draft).

VSE KAR JE POTREBNO JE TO:

Mi vam pošljemo ček in vi ga sami pošljete naslovljeno, in on pa kadar ta ček dobi, gre enostavno do najbližnje hranilnice, banke in tam dobi denar za ček.

Čeke izdajamo na vse večje banke v Jugoslaviji. Pošljamo denar tudi potem in brzotoku.

Naša cena je vedno najnižja.

Pošljamo denar tudi v domovino za vloge v hranilnice zia vse za vse hranilnice v Jugoslaviji, ter dobimo za vas uolno knjižnico v kratkem času.

Prodajamo parobrodne listke za vse proge. Našim potnikom preskrbimo vse potne listine brezplačno. Vam preskrbimo sorodnike iz starega kraja v Ameriko, ter opravljamo vse notarske posle kot: uradne spise, pooblastila, pogodbe, i. t. d.

Pridite osebno, ali pa nam pišete za pojasnila.

NEMETH STATE BANK

JOHN MEMETH, president.

10 E. 22nd St.

New York, N. Y.

ROJAKI! Naročite se na knjigo Književne Matice S. N. P. J. Matice izda pet knjig, kakor hitro se oglašate dvatisoč naročnikov. Na ročnino s pristopnino vred za prvih pet knjig je tri dolarje. Ako ni zastopnika Matice v vaši nasebini, pošljite naročnino tajniku Matice: Frank Albi, 2134 South Crawford Ave., Chicago, Ill.

ZEMLJA.

Med svetovna telesa (planete), katere se vrtijo okrog sonca in spadajo v osončje, spada tudi naša zemlja.

Zemlja je tretji planet z ozirom na oddaljenost od sonca. Prvi je Merkur, drugi je Venera in tretji je zemlja. Izmed teh treh planetov je zemlja največja in je oddaljena od sonca okrog 93 milijonov milj in njena cela površina znaša 509,950,714.3 štirinajstih km (318,719,196.44 štirinajstih milj.)

Planet zemlja je podolgovata krogla, ki plava v neskončnem vesolju okrog sonca. Vselej se imenuje tudi zemeljsko obla. Da je zemlja okrogla, je bilo dognano že v najstarejšem času in istotako tudi, da se vrti okrog svoje osi in zaeno okrog sonca. Narod v starem veku so smatrali zemljo za okroglo ploščo, obdano od vseh strani z morjem in nad katero se je vzpenjal nebesni obok. Z ozirom na to so imeli narodi različna mnenja. Tako so n. pr. Grki smatrali "geos" (zemlja) za okroglo ploščo, obdano od vseh strani z vodo "Okeanos" (ocean) in nebesni obok je počival na dvanajstih stebrih, katere je podpiral bog Atlas. Babilonci in Hebrejci so smatrali zemljo kot nekak otok, ki se je vzdigoval iz vodovja, katerega se je v neki neznani daljavi dotikal nebesni obok. Z ozirom na dejstvo, ker so videli zjutraj isto sonce in iste zvezde, katere se zvečer zatone na zapadu, niso bili edini. Nekateri narodi so domnevali, da je neke v zemeljski plošči nekak predor, skozi katerega sonce in zvezde gredo na drugo stran zemeljske plošče, da drugo jutro zopet izidajo na isti strani zemlje. Stari Egipčani so domnevali, da počiva nebesni obok na dvanajstih slonih, kateri stojijo na nekakem podstavku v vodi, ki obdaja zemljo. Zemeljski potres so smatrali za premikanje teh podstavkov in tudi Grki so mislili, da se je bog Atlas razljudil ali pa da je preložil svoje breme z ene ra-

me na drugo, v sled česar je začel zemeljsko ploščo. Na Japonskem so smatrali zemeljske potrese za posledice premikanja velikanskega pajka, ki je po njihovem mišljenju podpiral nebesni obok in katerega je nadomestil morjski volk. Mongolci so si predstavljali, da prešči podpira nebesni obok in Indijci da krt. Narod v Južni Ameriki so verovali, da to delo opravlja kit, severni Indijanci so pa vslužili velikansko želvo.

Toda grški učenjaki so kmalo prišli do zaključka, da je zemlja okrogla. Prva, ki sta pričela dokazovati, da je zemlja okrogla, sta bila Anaksimander in Pitagora. Za časa modrijanov Parmenida, Epikurija in Platona, je bila ta ideja splošna in nihče več jo ni zametaval. To teorijo je Eudoksos (350 pr. Kr.) še posebno zagovarjal in Aristotel je pa že podal nekaj dokazov za to, da je zemlja okrogla. Dokazoval je, da se voda vedno nahaja na najnižjih mestih in vsled tega morajo biti vse točke v morju, ki obdaja zemljo, biti enako globoko in vse te točke morajo biti enako oddaljene od nekega gotovega mesta. Ker je pa to mogoče edino le pri krogli, vsled tega mora biti torej zemlja okrogla. V poznejših časih so bili vsi učenjaki edini v tem, da je zemlja okrogla, kakor n. pr. Cicero, Plutarh in dr. Aleksandrijski trgovci Kosmos, ki je v šestem stoletju obiskal Malabar, je zapustil nekaj knjigo, v kateri je bilo vse polno raznih indijskih pravilje glede oblike in zgradbe zemlje in v kateri knjigi je ta trgovec dokazoval, da je zemlja okrogla plošče. Cerkevni učenjaki so odločno nasprotovali dokazovanju in učenju, da je zemlja okrogla. V sredini osmega stoletja je sv. Bonifacij na ukaz papeža raznoval solnografskega škofa Vergilija, ki je veroval in dokazoval, da je zemlja okrogla. Še celo v petnajstem stoletju so cerkveni učenjaki ostro nasprotovali, da je zemlja okrogla, in ostro kaznovali vsakega, kdor je hotel to dokazovati. Svoje nasprotovanje so opirali na sv. pismo.

(Nadaljevanje.)

ALBANIJA

(Konec). Vrtili so se večni boji med Albanci in Turki, med mohamedanskimi pristajali in kristjani ali pa med Albanci in Črnogorci. Miru ni bilo več in nihče ni pravzaprav vedel, kdo je gospodar v Albaniji. Ko je prišla propadati moč janicarjev, so Albanci, ki so vstopili v turško armado, tvorili jedro turške armade. Marsikateri se je povzpeli do visokih dostojanstev. Ker so bili pa tudi zelo častihlepi, so poskušali postati neodvisni gospodarji v Albaniji. Tako je leta 1760 Mehmed iz Bušata, ki je dobil od sultana v dar skaderski pašalik, ustanovil skoro popolnoma samostojno državo v zgornji Albaniji, v kateri so njegovi potomci vladali dolgo časa. V južni Albaniji je ustanovil močnejšo in veliko državo. Ali Paša iz Tepelje, ki je bil pa v pravem pomenu krvolok, in je s silo in zavratni umori podvrnil sosednje province. Njegova država je segala od egejskega morja pa Jadrana. Ustanovil je tudi direktno zvezo z inozemskimi državami in je popolnoma ignoriral carigradske vlade. Leta 1822 je pa bil premagan od turške armade.

Ko je izbruhnila grška revolucija, so prestopili mohamedanski Albanci na stran Turkov in kristjani pa na stran Grkov. V hudih bojih so bili kristjanski Albanci skoro popolnoma uničeni. Po bitki pri Navarinu in ko je bila Grčija priznana samostojna in od turške vlade neodvisna država, so Albanci pričeli napadati turške čete. Albanci so se zopet enkrat združili in pod poveljstvom Aralan Beja in skaderskim pašom Mustafa prišli poditi Turke iz dežele. To revolucijo Albancev je podpiral bagdadski Paša in Mehmed Ali v Kairu, Egiptu, je z denarjem podpiral to vstajo. Vsi ti štirje uporniki so izdelali načrt, da napadejo turško državo od štirih strani.

Nalogo zaščiti to veliko vstajo je dobil Rešid Paša, ki je poveljeval turški armadi v boju zoper Rusijo. Po sklenjenem miru

z Rusijo leta 1829 v Odrinu je odšel z veliko armado proti Albanecem. Pod pretvezo, da bi se rad mirnim putem pogovoril z revolucionarnimi voditelji, je povabil vse albanske voditelje na konferenco v Monastir. Za varnost jim je zastavil svojo častno besedo. Ker albanski voditelji niso slutili nič hudega, so se odzvali in šli v Monastir, glavni tabore Rešid Paše. 400 albanskih voditeljev z močnim spremstvom je šlo v nastavljen past. Rešid Paša je velel napraviti veliko slavnostno pojedino tem prevarancem, in pri pojedini so bili vsi do zadnjega poklani. Nato se je Rešid Paša vrnil z svojo armado na Albanec in je kmalo podvrnil celo deželo.

Leta 1843 je zopet vzplamtela vstaja v Albaniji in sicer vsled odredbe, da morajo vsi narodi v Turčiji prispevati gotovo število vojakov v turško armado. Ta vstaja se je kmalo razširila po celi Albaniji, Rumeliji in celo v onih krajih Bulgarije, ki so bili še pod turško vlado. Toda to vstajo je Omar Paša kmalo vdulil; prvičrat je potolkel vstaške albanske čete pri Kaplaniji, nato je osvojil mesto Prištino in kmalo je bila cela Albanija podvržena. Leta 1847 je zopet izbruhnila vstaja, ki je pa bila takoj zatrita.

Večja vstaja Albancev, moslimov kot kristjanov, je izbruhnila vsled nekaterih reform, katere je izdal sultan Mahmud II. Toda močne turške čete so kmalo udušile upor in požgali cele naselbine. V tem boju je padlo na tisoče Albancev. V drugi polovici 19. stoletja je izbruhnilo več vstaj vsled tiranstva turških uradnikov, ki so se pa vse žalostno končale za vstajnike.

Vsled sklepa vrhovnega sveta evropskih velenil, ki je odločil, da dobi Srbija, Črnogora in Avstrija del Albanije, so se odločno uprli prebivalci severne Albanije, kar je ozemlje bi imelo biti razdeljeno med omenjene države. Ustanovila se je Albanska liga na shodu v Prizrenu, katerega so se udeležili vsi načelniki posameznih albanskih rodov. To ligo je podpirala tudi Turčija. Vstase je zalagala z orožjem in streljivom in armadi, katero so organizirali vstajni, je pridejala nekaj turških častnikov. Ker so pa evropske velenil, izpoznale, da bi bilo še nevarno agresivno nastopiti proti ligi, so izpremenile prvotni načrt in pustile Albanijo okoliže Plava in Gusinje in dali Črnogori Dukljin. Toda ta Albanska liga, ki je bila v začetku ustanovljena na inicijativo Carigrada, je kmalo postala nevarna turški vladi sami. Kajti voditelji te lige, so takoj razglasili neodvisnost. To je zelo neoprijetno dirnilo turško vlado, ker je vedela, da je sama sebi napravila nevarnega sovražnika s to ligo. Toda kljub temu, da je bila armada dobro založena s streljivom in imela izborne voditelje, se ji je posrečilo s pomočjo izhajstva in podkupovanjem zatreti vstaško gibanje. Poslala je močno armado pod poveljstvom Derviš Paša in v bitki pri Duklinju so bili vstajni poraženi, voditelji vjeti in postreljeni. Istega leta je nastala vstaja v južni Albaniji vsled okupacije nekaterih pokrajin po grški armadi, ki je bila takoj zatrita. Spomladi leta 1903 so nastali upori v severni Albaniji, toda turška vlada je kmalo pomirila posamezne rodove, nekatere s koncesijami, katere je dala Albancem, nekatere pa z vojaško silo.

Ker so Albanci sprevideli, da s silo ne bodo dosegli svoje neodvisnosti, so ustanovili v inozemstvu posebne odbore, ki so delovali pri inozemskih vladah, da naj pomagajo pri osvoboditvi Albancev izpod turške nadvlade. Ti komiteji so bili ustanovljeni v vseh večjih mestih v Evropi in inozemstvu. Toda Albanci sami doma niso dosti vpoštevali te ideje po narodnem združenju in skupnem nastopu. Med njimi samimi, med posameznimi plemeni, so vršili večni boji.

Ko se je ustanovila leta 1911 Balkanska zveza, v kateri je bila Srbija, Črnogora, Grčija in Bolgarija, je ta zveza sklenila, da si razdeli večji del Albanije, katere severni del naj dobi Črnogora, o srednji in zapadni del pa Jadranskega morja Srbija, južni del Grčija in vzhodni del pa Bolgarija. Ker bi bile te balkanske države premočne in nevarne konkurentije, posebno Srbija, evropskim centralnim državam, Nemčiji in

MALI OGLASI

Classified Advertisements

POTREBUJEMO

postrežkeca za delo v tiskarni. Dobra plača. Oglasite se pri:

F. J. RILEY PRINTING CO.

501 So. La Salle Street.

POZOR SLOVENKE!

Išče se dobra in poštena slovenska dekle ali vdova, če ravno z enim ali dvema otrokoma za splošno hišno gospodinjstvo delo. Jaz sem vdovec. Živeč izven mesta na farmi. Plačam po dogovoru. Za vsa nadaljša pojasnila in za naslov pišite na Upravišstvo Prosvete, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

MOŽKE DELAVCE POTREBUJEMO

za izdelovanje raznih klobas in za delo v kleti pri mesu, ter druge navadne delavce. Oglasite se pri:

310 N. Green Street.

AGAR PROVISION CO.

RAD BI IZVEDEL

za mojega prijatelja Anton Koršija, po domače Kukovčana, doma iz vasi Globeli pri Sodražici. Cenjene rojake uljudno prosim, ako kdo ve za njegov naslov, naj mi to naznači. Poročati mu imam zelo važne stvari iz stare domovine. Ako bo sam čital ta oglas, naj se mi prijavi na moj naslov: John Andolšek, P. O. Ironton, Minn.

RADA BI IZVEDELA.

kje se nahaja moj brat Albert Rozman; pred par leti je bival v Indianapolisu, Ind. Cenjene rojake uljudno prosim, če kdo ve za njegov sedanji naslov, naj mi to naznači, ali pa naj se mi sam oglasi na moj naslov: Josephine Bertl, P. O. Herminie, Pa.

ŠIFKARTA

iz

TRSTA

v

NEW YORK

stane samo \$30.00.

Najmanjša svota, kar računajo agenti za karto iz Trsta do New Yorka je \$88.00. Če hočete dobaviti svojo rodbino ali prijatelje iz starega kraja v Ameriko, obrnite se za pojasnilo in potrebne listine na

MATILJA SKENDER, javni notar za Ameriko in stari kraj.

5227 Butler St., Pittsburgh, Pa.

Prihranil Vam bo denar. — On je za narod, narod je za njega.

Avstriji, nemškemu imperijalizmu, sta te dve države ustanovile samostojno Albanijo. To nista storile vsled ljubezni do Albancev, ampak, da bi kolikor mogoče več škodovala balkanskim državam. Posledica tega je bila druga balkanska vojna.

Kaj bodo velesile naredile z Albanijo sedaj, je še veliko vprašanje, ker so gospodarski interesi tako križajo. Italija bi najraje sama pobasala celo Albanijo, ker je že prej škilila na to deželo, precejšen del bi rada imela tudi Srbija oziroma sedanja Jugoslavija, južni del so pa že itak vzeli Grki. Nekaj pravice si lasti tudi Bolgarija. Albanci sami bi pa najraje ostali samostojni in se prav nič ne ogrevajo za kako tujo nadvlado, pa naj bo to samo protektorat. Gotovo je eno, da dokler ne bodo balkanski narodi sami gospodarji Balkana, toliko časa ne bo miru na Balkanu. Slehera država, ki je hotela nadvladati Balkan, si je izkopala sama sebi grob in tako bo še v bodoče.

OBOROŽENI BANDITJE SO ODPELJALI ŽGANJE

Newark, N. J. — Ko se je počasi premikal na Lincolnovi cesti tovorni avtomobil, naložen s 7,152 kvrti žganja, so zasedli cesto štirje oboroženi banditje. Spodili so voznika, na kar so pogrnili avtomobil z žganjem po cesti, da se je kar kadilo iz njim. Voznik je moral peš do mestne meje. Žganje je vredno \$35,760. O banditih nimajo sledi.

MALI OGLASI

Classified Advertisements

POTREBUJEMO DELAVCE

za stalno delo vse leto. Tudi bonus. Pridite osebno ali pišite na: International Lead Refining Co., East Chicago, Indiana ali pa na: Room 543. — 111 West Washington St. Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

moške delavce za lahko tovarniško delo, kot lotanje itd. — Izvrstno dobra plača. Dela se po 4½ ur na teden. Damo tudi 10% bonus. Oglasite se pri nas od 9 do 11 ure dopoldne, ali pa od 1 do 3 ure popoldne. Na 350 W. Ontario Street, CURTAIN SUPPLY CO.

POTREBUJEMO

delavce za tovarniško delo. Plačamo po 47½c do 55c na uro. Pri liko imate, da si prisluzite še več z delom od kosa. Oglasite se v našem Employment uradu.

UNITED STATES RUBBER CO.

Rockwell St. and Grand Avenue.

POTREBUJEMO

NAVADNE DELAVCE. Plačamo po \$5.50 na dan. Stalno delo. Oglasite se pri:

TRUSCON STEEL CO.

1400 Redfield St.

(Elston ave., one blk. North of Wabansia).

POTREBUJEMO

postrežkece. Kratke delavne ure in izvežbanost nepotrebna, ker mi vas izučimo po SPOEHR-jevem načinu postrežbe gospodom in gospem. Dobra plača in stalno delo. Vprašajte pri:

SPOEHR, 179 N. Michigan Ave.

Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

KUHARJA, ki se razume pripraviti razne zelenjave. V nedeljo prost.

HARMONY CAFETTERIA.

27 W. Randolph St.

POMOČI POTREBUJEMO: PRODAJALCE

in izučene delavce. Mi imamo človeka pri lasti družbi, ki je delal do sedanjega meseca novembra kot izdelovalec orodja. Sedaj zasluži po \$15,000.00 na leto. Jaz imam samo kjer se pridruži trgovini, ob večerih. Povek vam nudimo ne slabe, lahko se učite po eni ali dve uri ob večerih in nedeljah. Vsaka prodaja, ki izvršite vam prinese po \$50 do \$115. Naš vodja vam pomaga izvršiti prodajo. Ne odložite se prilike.

MR. S. A. WILLIAMS, Sales Manager, Room 253, 111 W. Washington St., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

dekleta in žene za lahko tovarniško delo. Plačamo po \$17.00 na teden ob začetku in bonus. Nobene skušnje se ne zahteva. Oglasite se pri:

OLSON RUG CO.

1508 West Monroe St.

ALBAUCH - DOVER CO.

POTREBUJE DELAVCE ZA LOTANJE ZA DELO S BAKLO ALI PA S ŽELEZOM

POMOČNIKE za delo pri razpisi blaga. Vzemite Douglas L., ali pa 22 karto do

2100 Marshall Blvd.

ALBAUCH - DOVER CO.

POTOP.

Zgodovinski roman

Spisal H. Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

"Bijejo se!" reče knežji zdravnik. "Kakor navadno," odvrne Harlamp. "Voja ki zmružejo v zametih, torej se raje bijejo, da jim je topleje." "Ze šteti dan traja ta vihra," omeni zdravnik. "To napoveduje velike izpremembe." "Bog daj! Saj kaj hujšega ne more priti!" odvrne Harlamp. Daljši razgovor jima pretrga knez, kateremu je znovič nekoliko odleglo. "Harlamp!" zakliče. "Tukaj sem, svetli knez!" "Ali je to slabost, ali resnica. Zdi se mi, da je Oskerk hotel pred par dnevi razstreliti vrata; ali je to res?" "Hotel je, svetli knez, toda Švedje so petardo ugonobili in on sam je ranjen, dasi ne nevarno." "Ako je tako, pa nas jame znovič napadati. — Katerega smo danes?" "Zadnji dan decembra, svetli knez." "Bog bodi usmiljen moji duši. . . Ne doživim več novega leta. . . Ze davno mi je napovedano, da stoji vsako peto leto smrt poleg mene." "Bog je milostljiv, svetli knez." "Bog je pri gospodu Sapiehi," odvrne zamolklo knez. Nakrat pa se jame ozirati naokrog ter reče: "Kar mraz me pretresa od nje. . . Ne vidim je, toda čutim, da je ona tukaj!" "Kdo pa, svetli knez?" "Smrt."

"V imenu Očeta, Sina in svetega Duha!" Naštal je trenutek molčanja ter se čul samo šepet Očenaša, ki ga je molila gospa Jakimovičeva.

"Povejte, prosim vas," reče knez s pretrganim glasom, "ali vi zares verjamete, da je samo v vaši veri izveličanje?"

"Se na smrtni postelji se lahko odpove človek zmotam", odvrne Harlamp.

Odmevi strelcov so postali v tem hipu še gostejši. Grom topov je jel pretresati hiše, ki so za vsakim strelom žalostno zaženketale.

Knez je poslušal nekaj časa mirno, na kar se je dvignil nekoliko na vzglavju ter jel široko odpirati oči. Na to je sedel ter se prijel z rokami za glavo. Nakrat pa je zakričal kakor zmešan: "Bogoslav! Bogoslav! Bogoslav!"

Harlamp zbeži kakor zmešan iz sobe. Grad se je stresal in okna so žalostno žvenketala. Nakrat se začuje krič tisočih glasov, obzide se je močno streslo, in opeka se je sipala iz dimnika na tla. V tem hipu pridrvi tudi Harlamp v sobo.

"Sovražniki so razstrelili vrata!" zakriči. "Švedje so se skrili v stolpu. . . Sapiehovi vojaki so udrl v grad. . ."

Daljša beseda mu zamro na ustnicah. Radzivil je sedel na naslonjaču z izbuljenimi očmi; s odprtimi ustmi je lovil sapo, z rokami je skrbil naslonjač, na katerem je sedel, zrl osupnjen v globel sobane in kričal, ali pravzaprav rohnel v hrupnem glasom:

"Tega nisem učinil jaz, marveč Radziejewski. — Pomoč! . . . Kaj hočete? . . . Vzemite to krono. . . To je delo Radziejewskega. Pomagajte, ljudje! Jezus! Jezus! Marija!"

To so bile zadnje besede Radzivilove.

Urno za tem je jel loviti z ustmi sapo, oči so mu še bolj izstopile iz jamic, zravnal se kakor struna, padel vznak ter se ni več ganil.

"Umri jel!" reče zdravnik.

"Čuli ste, kako je zaklical Marijo, dasi je kalvin," oglaš se gospa Jakimovičeva.

"Naložita drv na ogenj!" zapove Harlamp prestrašenima pačetoma. Med tem pa stopi sam k pokojniku, mu zatise oči, na kar sname z oklepja sliki božje Porodnice, katero je nosil na verižici, položi Radzivilu roke na prsi, in mu jo dene med prste. —

Blesk ognja je razsvetil sobano in odsev zlate podohe se je odbijal na mirnem knezovem licu.

Harlamp sede poleg mrlja, upre lakte ob kolena in skrije lice v dlanih.

Molčanje je dramil samo odmev strelcov.

Nakrat se je zgodilo nekaj strašnega. Najprej se je zabiskalo; zdelo se je, da se je izpremenil ves svet v ogerji, a ob enem se je začel takšen grom, kakor bi se udrala zemlja pod gradom. Stene so se zamajale, strop se je razpočil, okna so vsa popadala na tla in šipe so se razbile na tisoč koscev. Skozi odprta okna je zapihal veter ter jel otožno tuliti po kotih dvorane.

Vsi navzoči v dvorani so popadali na tla ter onemeli od strahu.

Prvi se je dvignil Harlamp ter takoj pogledal vojvodovo truplo; toda truplo je ležalo ravno in mirno, samo pozlačena slika se je sklonila nekoliko na stran.

Harlamp si je oddahnil. Poprej je bil prepričan, da je jata vragov udrla v dvorano po knezovo truplo.

"Hvala Bogu!" je dejal. "Očividno so spustili Švedje sebe in stolp v zrak. . ."

Toda od zunaj ni dohajal noben odmev. Gotovo so molče opazovali Sapiehovi vojaki, kar se je zgodilo, ali pa so se nemara bali, da je pod vsem gradom nasut smodnik, ki se lahko vname vsak trenutek.

"Naložita drv na ogenj!" zapove Harlamp pačetoma.

In po vsej dvorani jame odsevani ognjena svitloba. Naokrog je vladala mrljska tišina, samo ogenj je sikal, tulil veter in donšal sneg skozi okna čimdalje močnejše.